

**Návrh a realizácia
autorskej kolekcie obuvi
odkazujúcej na tradíciu obuvníckej výroby
v Československu, obzvlášť na obdobie
medzi rokmi 1945 až 1989**

MgA. Juraj Šuška, Ph.D.

Teze disertační práce

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Teze dizertační práce

Návrh a realizácia autorskej kolekcie obuvi odkazujúcej na tradíciu obuvníckej výroby v Československu, obzvlášť na obdobie medzi rokmi 1945 až 1989

Design and development of the author's collection of footwear, that is influenced by the tradition of the shoe industry in Czechoslovakia between the years 1945-1989

Autor: **Juraj Šuška, MgA.**

Studijní program: P8206 Výtvarná umění
Studijní obor: 8206V102 Multimédia a design

Školitel: doc. PhDr. Zdeno Kolesár, PhD.

Oponenti: Mgr. Art. Ivana Kaňovská, Art.D.
Prof. PhDr. Alena Křížová, Ph.D

Zlín, červen 2018

© Juraj Šuška

Vydala **Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně** v edici **Doctoral Thesis Summary**.
Publikace byla vydána v roce 2018

Klíčová slova: *dizajn, obuv, obuvnícky priemysel, Československo, Svit*

Key words: *design, footwear, shoes, footwear industry, Czechoslovakia, Svit*

Plná verze disertační práce je dostupná v Knihovně UTB ve Zlíně.

ISBN 978-80-7454-761-4

ABSTRAKT

Dizertačná práca ponúka stručný, ale ucelený pohľad do pomerne širokej problematiky dizajnu obuvi v Československu v rokoch 1945 až 1989. V prvej časti je vysvetlená štruktúra znárodneného priemyslu a premeny, ktorými odvetvie prešlo počas skúmaného obdobia. Následne sa práca zameriava na postavenie samotného dizajnu v ekonomickej sústave plánovaného hospodárstva. Všíma si jednotlivých dizajnérov, ale hlavne výsledky ich práce, teda obuv samotnú. Práca selektívne poukazuje na zaujímavé modely obuvi, z ktorých viaceré majú právo byť označované za ikony svojej doby.

Praktická časť následne priamo nadväzuje na teoretický výskum. Hlavnou úlohou bolo vytvoriť funkčný prototyp obuvi, ktorý je inšpirovaný výstupmi z teoretickej časti práce. Predstavená kolekcia bola vyvinutá v spolupráci s domácimi výrobcami obuvi.

ABSTRACT

The theoretical part of the thesis discusses the development of the footwear industry in former Czechoslovakia between the years 1945 and 1989. In the first part the structure of nationalized industry is described as well as the process of changes that the industry went through during that period. Consequently, the paper focuses on the role of designers in an environment of socialist economy and it also presents a list of the most significant designs produced over this time period.

The practical part is closely connected with the theoretical part. Its main aim was to develop a functional prototype that is inspired by the findings from the theoretical research. The presented footwear collection was developed in collaboration with local footwear producers.

OBSAH

1.	VYMEDZENIE CIEĽOV DIZERTAČNEJ PRÁCE.....	4
2.	METODIKY VÝSKUMU	5
3.	TEORETICKÁ ČASŤ	8
1.	Štruktúra a význam obuvníckeho v priemyslu	8
2.	Vývoj dizajnu obuvi.....	9
3.	Dizajnéri obuvi	11
4.	PRAKTICKÁ ČASŤ	16
1.	Model Emil	16
2.	Model Marathon	18
5.	ZÁVER	20
6.	PRÍNOS PRÁCE PRE VEDU A PRAX	21
7.	SELEKTÍVNY ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	23
8.	ZOZNAM OBRAZOVÝCH PRÍLOH	25
9.	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	26
10.	PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ AUTORA.....	27
11.	ŽIVOTOPIS – Juraj Šuška.....	30

1. VYMEDZENIE CIEĽOV DIZERTAČNEJ PRÁCE

Práca sleduje tri hlavné ciele, ktoré na seba priamo nadväzujú a sú vzájomne prepojené. Každý z vytýčených cieľov sa skladá z množstva dielčích úloh, ktoré sú nevyhnutné pre komplexné pochopenie a spracovaniu témy výskumu.

Cieľ 1: **Štruktúra a význam obuvníckeho v priemyslu**

Po roku 1945 prešiel úspešne prosperujúci obuvnícky priemysel pod správu štátu. V tomto období dochádza ku znárodneniu Baťových závodov, ako aj ďalších podnikov a živností. Novovytvorená centrálna riadená štruktúra prešla počas nasledujúcich desaťročí viacerými významnými zmenami, ktoré mali dopad na chod a fungovanie odvetvia. Práca si kladie za cieľ zhodnotiť históriu jednotlivých národných podnikov, ich vývoj, zameranie, postavenie a vzájomné väzby. Zároveň si práca všimá ekonomický význam odvetvia z pohľadu národného hospodárstva i jeho postavenie z globálnej perspektívy.

Cieľ 2: **Dizajnéri obuvi a ich tvorba**

Cieľom práce je spracovať profily najvýznamnejších dizajnérov a dizajnérok obuvi pôsobiacich v jednotlivých národných podnikoch. Zároveň je vypracovaný obrazový katalóg vybraných modelov obuvi. Ich význam je hodnotený z pohľadu kvantity výroby, obľúbenosti u spotrebiteľov a podľa získaných ocenení na dobových výstavách.

Cieľ 3: **Redizajn obuvi (praktická časť)**

Praktická časť práce si kladie za cieľ redizajnovat' jeden z významných modelov obuvi, ktorý bol vyrábaný v národných podnikoch. A následne v spolupráci s domácim výrobcom oživiť výrobu tohto modelu. Takto je možné prakticky overiť potenciál samotného výskumu a aj jeho význam a prínos pre prax.

2. METODIKY VÝSKUMU

Cieľom práce je pochopiť význam a prínos dizajnu a dizajnérov samotných v prostredí štátom vlastnených národných podnikoch. Na spracovanie takto komplexnej témy je nutné využiť multidisciplinárny prístup s presahom rôznych výskumných metód a postupov. Iba tak je možné vyhnúť sa úzkemu a jednopólovému pohľadu na problematiku. Prepojením ekonomických ukazovateľov, autentických výpovedí priamych účastníkov a objektovým výskumom bude možné spracovať a popísať skúmanú tému zo širšej perspektívy. Z pohľadu voľby výskumných metód sa od začiatku javili kvalitatívne formy výskumu ako vhodnejšie a efektívnejšie. Kvalitatívne metódy ponúkajú oproti tým kvantitatívnym lepší prístup k novým a nepredvídaným zisteniam. Z toho dôvodu sú ďaleko vhodnejšími pri výskume nových, alebo málo spracovaných tém¹. Bádanie sa zameriava na výskum primárnych aj sekundárnych zdrojov. Z tých primárnych ide predovšetkým o interview bývalých zamestnancov národných podnikov, alebo objektový výskum dochovanej obuvi. Zo sekundárnych zdrojov sa pozornosť výskumu upriamuje hlavne na štúdium odbornej a populárnej literatúry, bádateľskú činnosť v archívoch, a podobne.

V teoretickej časti práce boli využívané nasledovné metodické postupy:

- bádateľská činnosť vo verejných archívoch
- štúdium dobovej odbornej literatúry
- objektový výskum
- orálna história
- interview

V prípade praktickej časti práce boli využívané nasledovné nástroje a postupy:

- historická rešerš
- predstavenie konceptu a jeho vývoj
- prototypovanie obuvi, produktová analýza, testovanie

¹ KAWAMURA, Yuniya. *Doing Research in Fashion and Dress: An Introduction to Qualitative Methods*. Oxford: Berg, 2011.

Počas výskumu bolo zrealizovaných celkovo 16 interview s pamätníkmi, ktorých pracovná činnosť priamo súvisela s obuvníckou výrobou v Československu. Výsledkom realizovaných rozhovorov sú audio nahrávky prípadne textové záznamy zachytávajúce subjektívne pohľady respondentov. Počas doby výskumu bolo zároveň zrealizovaných viacero výstav a prednášok na území Českej a Slovenskej republiky. Prínosom týchto aktivít bolo na jednej strane spopularizovanie výskumu samotného, ale hlavne nadväzovanie osobných kontaktov s pamätníkmi. Takýmto spôsobom bolo realizovaných mnoho desiatok rozhovorov s bývalými zamestnancami jednotlivých národných podnikov, prípadne so samotnými spotrebiteľmi. Táto skupina pamätníkov zároveň významne prispela aj pri vytváraní zbierkového fondu dobovej obuvi. Uvedené výpovede sa stali dôležitým vodítkom pri hľadaní významných historických momentov a taktiež sa stali mostom k pochopeniu mnohých inak nejasných správ a informácií objavujúcich sa v dobovej tlači. Na druhú stranu, nedostatkom niektorých subjektívnych výpovedí bola ich nepresnosť alebo nejednoznačnosť. V niektorých prípadoch si výpovede vzájomne aj odporovali, čo mohlo byť spôsobené osobnou skúsenosťou alebo subjektívnou interpretáciou tejto skúsenosti.

Pre zachovanie objektívnosti práce predkladaný text odkazuje takmer výhradne na dohľadané zdroje z dobových publikácií. Výhodou týchto prameňov je ich opätovná dohľadateľnosť a zároveň informácie sú často uvádzané v širších súvislostiach, čo bolo nesmierne dôležité pre dodržanie kompaktnosti textu. Pre potrebu častého a opakovaného prístupu k archívnym materiálom bolo veľké množstvo dokumentov digitalizovaných.

Najvýznamnejším a aj najcitovanejším zdrojom spomedzi spomenutých prameňov sa stal magazín Kožařství. Toto periodikum vychádzalo nepretržite od roku 1951 až do roku 2008. Išlo o jediné celonárodné periodikum zamerané na trendy v obuvníckom a kožiarskom priemysle. Medzi autormi textov boli žurnalisti, riadiaci pracovníci jednotlivých národných podnikov, zástupcovia obchodných spoločností, zamestnanci UBOK-u, ale aj samotní návrhári obuvi. Autori textov prinášali prehľad o aktuálnom dianí v odvetví a to ako doma, tak aj v zahraničí. Boli tu uverejňované správy z medzinárodných výstav a veľtrhov, predstavované boli aj technologické a automatizačné novinky, alebo ekonomické výsledky jednotlivých národných podnikov. Časť textov bola priamo preberaná zo zahraničných periodík a tak mal čitateľ isté povedomie aj o vývoji odvetvia vo svete vrátane západnej Európy a severnej Ameriky.

Samostatnou činnosťou bádania bolo realizovanie objektového výskum, ktorý sa zameriaval na fyzickú analýzu vyrábanej obuvi. Za týmto účelom boli kontaktované relevantné múzeá. Za obzvlášť prínosnú pokladám bádateľskú činnosť realizovanú v nasledujúcich inštitúciách: Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Městské muzeum ve Skutči, Umělecko-průmyslové museum v Praze, Bata Shoe Museum v Kanade, Northampton Shoe Museum vo Veľkej Británii. V Ruskej federácii to boli ShoeIcons,

Múzeum výrobného závodu Parížskaja Komuna a Kimry museum of Local Lore., Prvé tri zmienené inštitúcie disponujú rozsiahlym zbierkovým fondom obuvi. Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně disponuje rozsiahlou zbierkou obuvi značky Svit. Městské muzeum ve Skutči disponuje veľmi komplexnou zbierkou obuvi značky Botas. Umělecko-průmyslové museum má vo svojej zbierke unikátne modely pochádzajúce z dielne UBOK-u. Navštívené múzeá na území Ruskej federácie disponujú obuvou domácej produkcie a v prípade ShoeIcons módnou a historickou obuvou pochádzajúcou prevažne zo štátov západnej Európy. Unikátom v tomto smere je Múzeum výrobného závodu Parížskaja Kumuna v Moskve, kde sú popri lokálnej produkcii obuvi vystavené aj viaceré pamätne predmety darované Československými výrobcami obuvi svojim Sovietskym kolegom. Výskum ďalej odhalil, že navštívené múzeá Bata Shoe Museum a Northampton Shoe Museum, ktoré sú všeobecne považované za dve najdôležitejšie obuvnícke múzeá svetového významu a ktoré disponujú pravdepodobne najrozsiahlejšími zbierkami obuvi, takmer vôbec nereflektujú produkciu obuvi zo štátov takzvaného východného bloku a teda ani produkcia Československých národných podnikov v týchto zbierkach nie je zastúpená. Z uvedeného možno zhrnúť, že obuv, ktorá je predmetom výskumu, sa dnes nachádza obzvlášť vo fondoch dvoch inštitúcií. Obuv značky Svit je významne zastúpená v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně a obuv značky Botas sa nachádza v Městském muzeu ve Skutči. Obuv zvyšných štyroch národných podnikov, ako aj jednotlivých výrobných družstiev však nie je prakticky nikde systematicky zbieraná a archivovaná.

Práve absencia mnohých významných modelov obuvi, prípadne celkovej produkcie niektorých národných podnikov viedla v konečnom dôsledku ku vzniku vlastnej zbierky historickej obuvi. V čase písania textu autorom vytvorená zbierka obsahuje 542 modelov obuvi a pokrýva produkciu všetkých šiestich národných podnikov, ako aj ukážky produkcie všetkých významnejších obuvníckych výrobných družstiev. Práve uvedená ucelenosť robí túto zbierku jedinečnou svojho druhu a už počas realizácie výskumu boli exponáty tejto zbierky prezentované verejnosti, prípadne boli zapožičiavané múzeám a ďalším inštitúciám za účelom konania výstav.

3. TEORETICKÁ ČASŤ

1.Štruktúra a význam obuvníckeho v priemyslu

V priebehu dvadsiateho storočia patrilo Československo medzi popredných svetových výrobcov obuvi. V prvej polovici storočia zastávala dominantné postavenie spoločnosť Baťa a následne po druhej svetovej vojne to bola šesťica národných podnikov Svit, ZKG, Botana, Sázavan, ZDA a JAS.

V období rokov 1945 až 1948, kedy si Komunistická strana upevňovala svoje postavenie vo vláde, dochádzalo postupne k zoštatňovaniu strategického priemyslu, veľkých podnikov a finančných inštitúcií. Znárodnené Baťove závody sa stali hlavným článkom znárodneného obuvníckeho priemyslu. Jeho význam a ekonomický potenciál si uvedomovala aj nová vláda a pravdepodobne aj práve z tohto dôvodu dochádza už v roku 1949 k premenovaniu moderného priemyselného mesta Zlín na Gottwaldov. Tento akt mal umocniť a vyzdvihnúť zásluhy komunistickej vlády pri ďalšom rozvoji socialistickej spoločnosti.

Obuvnícky priemysel, podobne ako aj ďalšie odvetvia národného hospodárstva v Československu, bol centrálné riadený a jeho výkonnosť a zameranie určoval päťročný hospodársky plán. Prechod na plánované hospodárstvo, politické čistky, zásahy do štruktúry podniku a ďalšie okolnosti mali za následok spomaľovanie rozvoja odvetvia obzvlášť v porovnaní so západnými štátmi. Aj napriek týmto skutočnostiam sa obuvnícky priemysel ďalej rozvíjal a produkcia plynulo rástla. Približne päťdesiat percent vyrábanej obuvi bolo určenej na export do viac než osemdesiatich štátov sveta. Pre zjednodušenie exportnej politiky bola využívaná jednotliaca exportná značka CEBO (Czechoslovakia Boots), pod ktorou jednotlivé závody vyrábali obuv určenú na export.

Najväčším a najvýznamnejším obuvníckym závodom v Československu bol národný podnik Svit so sídlom v Gottwaldove (dnešný Zlín). V dobe svojho rozmachu zároveň patril k najväčším obuvníckym závodom v Európe a počas štyridsiatich rokov existencie prešiel významnými premenami a to z pohľadu zavádzania nových výrobných technológií, rozvoja dizajnu a rovnako aj z pohľadu rastu kapacity výroby. Druhým najväčším obuvníckym závodom v Československu a zároveň najväčším obuvníckym závodom na území dnešného Slovenska bol národný podnik ZDA so sídlom v meste Partizánske. V oboch prípadoch sa jednalo o univerzálne výrobné závody so širokým sortimentom výrobných technológií.

Popri týchto podnikoch tu boli ešte štyri národné podniky, ktoré sa špecializovali na konkrétny sortiment výroby, prípadne výrobnú technológiu. Závody Gustava Klimenta so sídlom v Třebíči sa zameriavali na produkciu vychádzkovej obuvi a

ponožkového tovaru, od čoho bola odvodená aj obchodná značka BOPO (boty a ponožky), ktorou podnik označoval svoje produkty. Národný podnik Sázavan so sídlom v Zruči nad Sázavou vyrábala detskú obuv. Národný podnik JAS Bardejov sa zameriaval na výrobu dámskej a pánskej prevažne vychádzkovej obuvi. Najmenším zo šiestice podnikov bol národný podnik Botana, ktorý sa špecializoval na výrobu športovej obuvi značky Botas.

Predkladaná práca si všima vývoj jednotlivých národných podnikov od ich vzniku až po rok 1989. Následné zmeny v politicko-ekonomickej štruktúre štátu viedli ku transformácii celého hospodárstva vrátane priemyselnej výroby. Jednotlivé národné podniky boli privatizované, prípadne odpredané. Vplyvom vnútropodnikových zmien, otvorení sa domáceho trhu, ako aj ďalšími faktorom, došlo následne k drastickému prepadu výroby v obuvníckom priemysle. Tento časový úsek však už prekračuje hranice stanovené výskumom, a preto táto oblasť nie je bližšie analyzovaná.

2. Vývoj dizajnu obuvi

Samotný výskum dizajnu sa opiera o dva kľúčové zdroje. Tým prvým je výskum dobovej literatúry a hlavne odborného časopisu Kozárství, ktorý pravidelne prinášal informácie o vývoji obuvníckeho priemyslu v Československu, ale aj v zahraničí. Druhým významným zdrojom informácií o vývoji dizajnu bol objektívny výskum. Tu mal autor pôvodne v úmysle opierať svoj výskum o existujúce zbierky obuvi nachádzajúce sa v múzeách a galériách na území Českej republiky a Slovensku. Pre nekompletnosť týchto zbierok, ako aj pre obmedzený prístup k nim, autor práce pristúpil k vytvoreniu vlastného zbierkového fondu, ktorý dnes obsahuje viac než päťsto párov obuvi, množstvo katalógov, propagačných materiálov a ďalších dokumentov súvisiacich s predmetom výskumu. Práve kombinácia teoretického výskumu s objektívnym výskumom výrazne pomohli pri mapovaní samotného vývoja dizajnu.

Výstup z teoretického výskumu poukazuje na vývoj dizajnu obuvi v jednotlivých dekádach. Všima si význam zavádzania nových technológií, nárast chemizácie a automatizácie v odvetví. Príkladom je napríklad zavádzanie nových lepidiel na začiatku päťdesiatych rokov minulého storočia, čo viedlo k radikálnemu zjednodušeniu procesu výroby obuvi. Rozvoj chemického priemyslu postupne prinášal nové podošvové a nové vrchové materiály, ktoré postupne vytlačali tradičné prírodné materiály. Spomenuté zmeny sa pochopiteľne priamo prejavovali v dizajne obuvi.

Vývoj dizajnu však popri technologickom rozvoji výrazne ovplyvňovali aj premeny politickej klímy v samotnom Československu. Proces znárodnenia

a následná centralizácia priemyslu prispeli k väčšej unifikácii výroby. Obuvnícky priemysel bol nasmerovaný na veľkosériovú výrobu, ktorá nemala podliehať vplyvom módy, tak ako tomu bolo napríklad v štátoch západnej Európy. Namiesto toho sa štátne inštitúcie snažili zavádzať vlastný, takzvaný ľudový štýl, ktorý mal zohľadňovať nové potreby občana žijúceho v socialistickej spoločnosti.

Na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov začína dochádzať k čiastočnému uvoľňovaniu politického tlaku a módne prvky prezentované v západnej Európe a hlavne v Taliansku, sa stávajú hlavným inšpiračným zdrojom pri práci návrhárov. Postupne dochádza k posilneniu vnímania významu dizajnu a jeho prínosu pre ekonomickú výkonnosť jednotlivých národných podnikov. Práve v tomto období dochádza ku istej decentralizácii riadenia podnikov a znižovaniu ich naviazanosti na hospodársky plán. Výsledkom čoho bol aj vznik samostatných návrhových oddelení vo všetkých národných podnikoch, ktoré boli až do roku 1965 odkázané na tvorbu z centrálnej modelárne, ktorá bolo súčasťou národného podniku Svit.

Následne roky sedemdesiate a nástup normalizácie zastavili naštartovanú reformu priemyslu a opätovne bol upevnený význam a vplyv národného plánu. Aj napriek tejto skutočnosti viaceré zo zavedených zmien boli ponechané v platnosti. Napríklad štvrtročne predkladané kolekcie obuvi v sekcii Luxus a Módna novinka boli určené pre náročnejšieho spotrebiteľa a mali aktuálne reagovať na vývoj módy a meniace sa požiadavky spotrebiteľa. Zároveň viaceré výrobné družstvá automatizovali svoju výrobu a začali ponúkať toľko žiadanú malosériovú módu vyššej kvality.

Poslednou skúmanou dekadou boli roky osemdesiate, kedy československý obuvnícky priemysel dosiahol maxima svojej produkcie a v roku 1985 tu bolo vyrobených viac než 130 miliónov párov obuvi. Pre túto dekádu bol zároveň významný nárast medzinárodnej spolupráce. Národné podniky sa priamo podieľali na zavádzaní obuvníckej výroby v menej rozvinutých spriatelovaných štátoch takzvaného východného bloku, ale zároveň výrazne rástla spolupráca aj so spoločnosťami so západnej Európy, pre ktoré jednotlivé národné podniky vyrábali obuv vysokej kvality. V neposlednom rade táto dekáda priniesla množstvo nových typov športovej obuvi pre domáci trh vrátane modelov Prestige, Wega, Marathon, alebo rozšírenie ponuky značky Botas.

Počas skúmaného obdobia rozsah ponukovej kolekcie obuvi postupne rástol a s tým priamoúmerne rástol aj samotný počet návrhárov obuvi. Pokiaľ na začiatku päťdesiatych rokov ponuková kolekcia pozostávala z niekoľko málo stoviek modelov obuvi, na konci osemdesiatych rokov toto číslo prekračovalo hranicu päťtisíc modelov. Výskum jednoznačne neodhalil, koľko návrhárov bolo zamestnaných v centrálnej modelárni na začiatku skúmaného obdobia, ale je zrejmé, že tento počet

plynulo rástol a v osemdesiatych rokoch sa tejto profesii venovalo približne sto až stopäťdesiat pracovníkov.

Výsledky objektového výskumu sú zhrnuté v kapitolách „Vytváranie zbierky obuvi“ a „Ikony dizajnu.“ Prvá zo spomenutých kapitol popisuje priebeh vytvárania zbierky obuvi, ako aj jej význam pre ďalšiu bádateľskú i výstavnícku prácu. Sekcia Ikony dizajnu predstavuje prierez zbierky na vzorke štyridsiaticich selektívne zvolených modelov, ktoré podľa odborného úsudku autora tvorili významnú súčasť dejín dizajnu obuvi v bývalom Československu.

3. Dizajnéri obuvi

Za všetkými predstavenými modelmi obuvi vždy stáli jednotlivci, prípadne malé skupiny návrhárov a návrhárok, ktorí na základe predložených zadaní, technologických, materiálových a ekonomických možností daného podniku a na základe vlastného vkusu a estetického cítenia pravidelne predkladali kolekcie obuvi pre nadchádzajúce sezóny. Nasleduje zoznam vybratých významných dizajnérov a dizajnérok.

František Lečík – Svit

Patrí medzi najvýznamnejších návrhárov dámskej obuvi v národnom podniku Svit. V rokoch 1953 až 1958 absolvoval štúdium na Letecko-technickom učilišti v Liptovskom Mikuláši. V roku 1959 nastúpil do národného podniku Svit ako robotník a popri zamestnaní študoval na Kožiarskej priemyslovke v Uherskom Hradišti. V roku 1964 prechádza do technickej modelárne, kde pracuje ako modelár obuvi. Významným kariérnym posunom bolo štúdium na prestížnej talianskej dizajnárskej škole Ars Sutoria, kam bol vyslaný v roku 1969. Po návrate pôsobil ako návrhár a následne ako vedúci pracovník dámskeho návrhového oddelenia v národnom podniku Svit. Od roku 1991 pôsobil v súkromnej sfére, vyučoval na Univerzite Tomáše Bati a je aj autorom skriptu Obuvnícke modelárstvo (3 diely). Počas svojej kariéry získal množstvo ocenení na domácich aj zahraničných výstavách. Najstaršie dohľadané ocenenie pochádza z roku 1971.

Obrázok 1: Návrhár F. Lečík a dva ocenené modely z LVT 1979, výroba Svit © Kožařství, 1979

Alojz Kumičik - ZDA

Patrí medzi najvýznamnejších návrhárov obuvi v národnom podniku ZDA Partizánske. V roku 1944 nastúpil do Baťovej školy práce v Baťovanoch (neskôr Partizánske), odkiaľ bol o dva roky neskôr presunutý do Zlína. Po skočení štúdia v roku 1948 nastúpil do znárodneného podniku Baťa v Zlíne (neskôr Svit), kde sa zdokonaľoval v oblasti navrhovania a modelovania obuvi pod vedením skúsených odborníkov. V roku 1949 sa presúva do ZDA Partizánske, kde pôsobí počas celej doby existencie podniku. Na začiatku kariéry pracoval na pozícii návrhár a modelár obuvi, neskôr ako vedúci pracovník dámskeho návrhového oddelenia. V 90. rokoch prechádza do súkromnej sféry, kde pôsobí až do roku 2000. Počas svojej kariéry získal množstvo ocenení. Významná bolo jeho účasť na výstave Expo Montreal v roku 1967. Počas príprav na výstavu bolo komisii predložených celkovo 430 modelov obuvi, z ktorých bolo iba desať odprezentovaných na výstave. Tri z týchto vybraných modelov navrhol práve Alojz Kumičik.

MODELY pre EXPO 67

Návrhy Alojza Kumičika na svetovú výstavu do kanadského Montrealu

Prvých desať najlepších topánok z ČSSR + Porota je prísna Z prvej do druhej etapy!

PRE MONTREAL TO NAJLEPŠIE

Mali sme to šťastie, že sme o Zásadoch 29. augusta v Partizánskom zastihli práve tých pracovníkov, ktorí sa podelia o veľkej miere na tvorbe novej módy ľuďmi. Prvým z nich bol Alojz Kumičik. Výrobou topánok v republike postihol do súčasť uchádzačov v súťažení v Montrealu na Svetovej výstave 1966 celkom 430 návrhov. Výher bol nájaz prívaj a z toho množstva porota vybrala 10 párov topánok; medzi nimi tri páry dámskych topánok z Partizánska. Ich autorom bol Alojz Kumičik. Názvy predných názov: Vancouver, Regina a Toronto. Tieto tri páry sú už definitívne a ešte predtým než dojdú do Montrealu na výstavu, musia byť vo výrobe a pre kanadských súťažníkov sa budú tiež

VANCOUVER

TORONTO

REGINA

Obrázok 2: Alojz Kumičik a jeho prijaté návrhy pre Expo 1967 © archív Alojz Kumičik

Ladislav Petrák – Svit

Najčastejšie spomínaným návrhárom textilnej a športovej obuvi v národnom podniku Svit je Ladislav Petrák. Jeho meno sa uvádza pri známých a rozšírených modeloch obuvi akými sú Prestige, Wega, Azimut a iné. Za svoju prácu získal množstvo ocenení. Najstaršie dohľadané ocenenie je z roku 1978. Ide o dámsku športovo-vychádzkovú obuv, za ktorú mu bolo udelené ocenenie na prestížnom medzinárodnom veľtrhu v Lipsku (NDR). O rok neskôr bola na LVT ocenená obuv Azimut, určená na orientačný beh. Medzi jeho najznámejšie autorské počiny patrí športová rada Prestige, ktorá bola vyvíjaná v národnom podniku Svit od roku 1984. Pôvodne na vývoji pracoval spolu s Františkom Šnajderom a obuv bola určená pre nemeckú spoločnosť Killtec. Postupne sa táto obuv dostáva aj na domáci trh a bolo vytvorených množstvo strihových variácií.

SSS

Obrázok 3: Návrhár L. Petrák pri práci © Kožarství, 1971

Obrázok 4: obuv Azimut, návrh L. Petrák, výroba Svit © Orienteering-history [online]. Dostupné z: http://www.orienteeing-history.info/foto_boty/azimut1978.jpg

Marcel Schinpflug - Botana

Patrí medzi najvýznamnejších návrhárom a vývojárom obuvi značky Botas. Stál pri transformácii výrobného zamerania podniku na športovú obuv a množstvo modelov obuvi nesie jeho rukopis. Za dizajn i inovácie získal viacero významných ocenení na domácich aj zahraničných výstavách.

Obrázok 5: Pánske obuv ocenená CID 1967, výrobca Botana © Kožarství 1967

Obrázok 6: Hokejová obuv, výroba Botana © Kožarství 1981

Obrázok 7: Lyžiarska obuv ocenená CID 1981, výroba Botana © Kožarství 1982

Dagmar Mertová – Svit

Ako dcéra politického väzňa nebola prijatá na Umelecko-priemyselnú školu v Uherskom Hradišti. Následne nastúpila na Strednú priemyslovú školu kožiarsku v Gottwaldove, kde prejavila zručnosť v modelovaní a navrhovaní obuvi. Po ukončení štúdia v roku 1964 nastúpila na oddelenie modelárne v národnom podniku Svit. Počas svojej kariéry sa špecializovala na dizajn dámskej obuvi. Za svoju prácu získala viacero významných ocenení vrátane zlatej medaile z Lipska, ocenenia CID a iné.

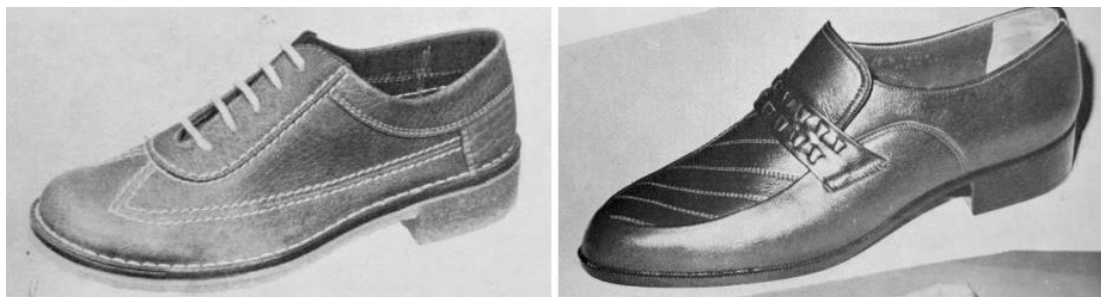

Obrázok 8: Dagmar Mertová pri práci © Kožařství 1972

Obrázok 9: Dva ocenené návrhy z TMM 1981, návrh D. Mertová, výroba Svit © Reklamný materiál Svit, 1981

Ludmila Krajčová - Svit

V roku 1953 nastúpila na Strednú priemyslovú školu kožiarsku v Gottwaldove. Po ukončení štúdia v roku 1956 začala pracovať ako modelárka dámskej obuvi v národnom podniku Svit. Začiatkom 70. rokov absolvovala dvojročné pomaturitné štúdium na Umelecko-priemyslovej škole v Uherskom Hradišti so zameraním na navrhovanie obuvi. Po roku 1976 následne prešla do návrhového oddelenia, kde sa venovala dizajnu pánskej a detskej obuvi. Na tejto pozícii pracovala až do roku 1997. Počas svojej práce získala viacero ocenení.

Obrázok 10: dva ocenené modely z BVV 1982, výroba Svit © Kožařství, 1983

Jaroslav Valtr - Svit

Významný návrhár pôsobiaci v národnom podniku Svit. Na štúdium nastúpil v roku 1936. Po jeho ukončení začal pracovať na oddelení obuvníckej modelárne, kde sa zaučal pod vedením Vojtěcha Melínka. V národnom podniku Svit pôsobil až do roku 1992, kedy odišiel do dôchodku.

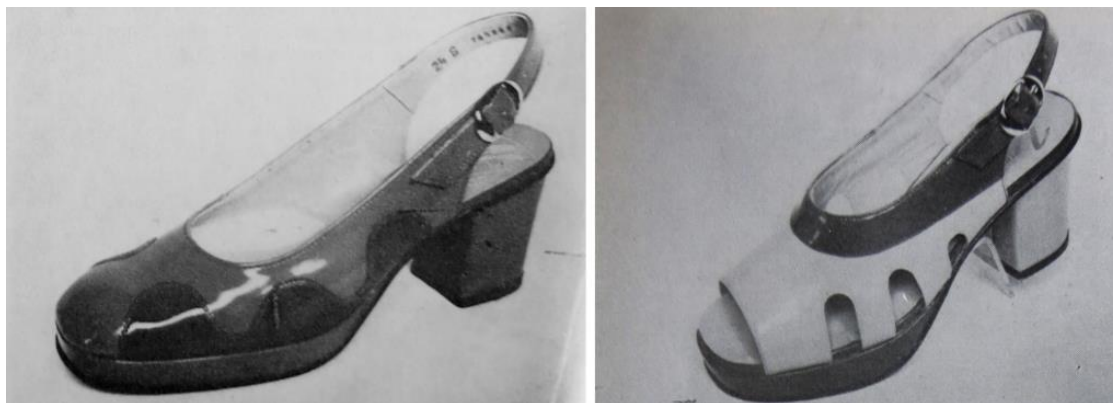

Obrázok 11: vychádzková obuv ocenená CID 1984 © Kožařství, 1984

Obrázok 12: zimná vychádzková obuv ocenená CID 1984 © Kožařství, 1984

Ludovít Schaffer - ZDA

Ludovít Schaffer pracoval v sedemdesiatych rokoch ako návrhár dámskej obuvi v národnom podniku ZDA Partizánske. V osemdesiatych rokoch pôsobil na pozícii vedúceho pracovníka pánskej modelárne.

Obrázok 13: Dva modely dámskej obuvi ocenené CID 1974, návrh L. Schaffer, výrobca ZDA © Kožařství 1974

4. PRAKTICKÁ ČASŤ

1. Model Emil

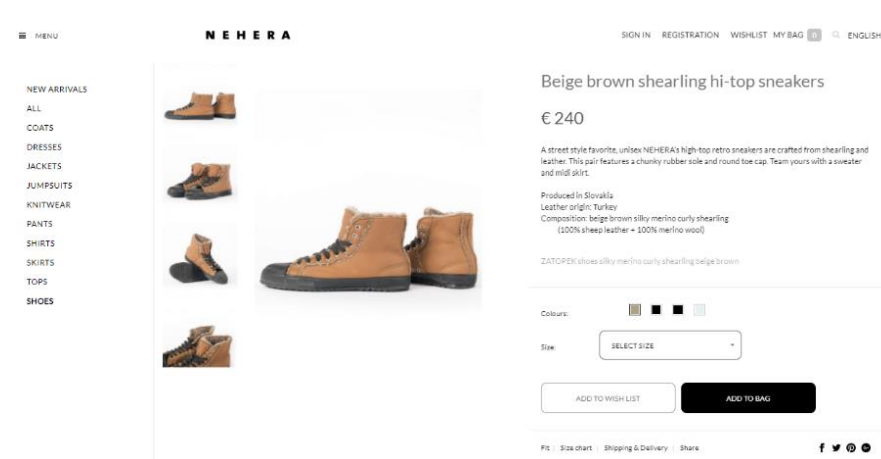
Cieľom spolupráce bolo navrhnuť obuv, ktorá bude rešpektovať aktuálne nastavenú líniu odevov značky Nehera a zároveň bude priamo odkazovať na československú obuvnícku tradíciu. Po niekoľkých osobných konzultáciách boli predstavené tri modelové línie, z ktorých každá inak reflektovala predložené zadanie. Nasledujúci text bližšie predstavuje vývoj modelu Emil, ktorý typovo vychádza z pôvodne textilnej športovej obuvi vyrábanej v Československu medzi rokmi 1930 až 1950. Obuv bola následne zaradená do výroby pod obchodným názvom Low top seneker a Hi top sneaker. V čase odovzdávania práce bol do predaja zaradený aj model obuvi označený Raw cut sneaker, ktorý bol inšpirovaný športovou obuvou Marathon, ale predložená dizertačná práca vývoj tohto modelu bližšie nepopisuje.

Model Emil vychádza z predlohy ľahkej bežeckej, prípadne basketbalovej obuvi. Za najstaršieho relevantného predchodcu tejto obuvi sa dajú považovať modely od spoločností Keds a jeho dnes slávnejšieho nasledovníka od spoločnosti Converse. Spomenutá obuv bola predstavená okolo roku 1920 a jej inovácia spočívala v novej technológii výroby gumovej podrážky. Proces výroby sa označoval ako „zavalovaná technológia“. Princíp výroby spočíval v nakladaní jednotlivých kaučukových dielcov podošvy na textilný zvršok. Následne celá obuv bola vložená do špeciálne navrhnutého kotla, kde boli vytvorené podmienky na to, aby v kaučukových dielcoch mohol prebehnúť chemický proces vulkanizácie. Výsledkom toho bola veľmi ľahká a ohybná športová obuv, ktorá si okamžite získala veľkú popularitu v USA.

V bývalom Československu začala s výrobou tohto typu obuvi spoločnosť Baťa v tridsiatych rokoch dvadsiateho storočia. Obuv bola prezentovaná ako univerzálna športová obuv. V päťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia bol tento typ obuvi používaný aj vtedajšími československými vrcholovými športovcami, vrátane legendárneho bežca Emila Zátopka. Začiatkom päťdesiatych rokov obuv prešla zásadnou technologickou premenou. V tomto čase národné podniky Svit a ZDA začali vyrábať tento typ obuvi na modernejšom zariadení, na takzvaných vulkanizačných lisoch. Tým sa výrazne zrýchlila a zjednodušila výroba a počas nasledujúcich dekád pribudlo veľké množstvo tvarových variácií textilných zvrškov a zároveň sa rozširovala aj ponuka podošiev pre túto technológiu. V priebehu sedemdesiatych a osemdesiatych rokov bol tento typ obuvi veľmi rozšírený a mal široké použitie. Rôzne varianty obuvi sa používali od basketbalu po ľahkú turistiku. Zároveň obuv vo svojej špeciálnej zelenohnedej farebnej kombinácii bola zaradená aj do cvičebného úboru československej armády.

Návrh riešenia sa opiera o pôvodnú výrobnú technológiu zavalovanej obuvi. Dôvodom zvolenia tohto riešenia bola tvarová jedinečnosť takto vyrábanej obuvi so značným a jasne viditeľným vysokým podielom ručnej práce. Odevná kolekcia značky Nehera je určená pre náročného zákazníka. Z toho dôvodu zvýšenie výrobných nákladov spojených so zvolenou technológiou nebolo prekážkou a práve jedinečný vzhľad obuvi a tradícia s ním spojená je dôležitou súčasťou navrhovanej kolekcie obuvi. Pri vývoji obuvi Emil bola nadviazaná spolupráca s firmou Novesta, ktorá disponuje technológiou umožňujúcou výrobu obuvi zavalovanou technológiou. Prvá verzia prototypu mala za úlohu preveriť vhodnosť zvolenej technológie pre vyvíjanú kolekciu. Značnou výzvou počas vzorovania bolo použitie prírodných materiálov, ktoré spoločnosť Nehera používa vo svojich odevných kolekciách a ich aplikácia na vyvíjanú obuv. Najväčší problém nastával pri súdržnosti týchto materiálov s kaučukovou podošvou. Problém bol následne prekonaný unikátnym konštrukčným riešením, kde na materiál Sherling bola našívaná vrstva textilného materiálu s nanosom kaučukového filmu, ktorý slúži ako spojovací dielec.

Obuv bola zaradená do zimnej kolekcie Nehera, ktorá bola predstavená obchodníkom a odbornej verejnosti na dvoch módných prehliadkach Paris Fashion Week 2017 (Francúzsko) a Prague Fashion Week 2017 (Česká republika). Po úspešnej prezentácii a priaznivých ohlasoch od obchodníkov, bola obuv zaradená do sériovej výroby. V kolekcii AW17 (jeseň – zima 2017) bola obuv vyrábaná v prevedení low top (póltopánka) a hi top (obuv členková) spolu v šiestich materiálových a farebných prevedeniach. V aktuálnej letnej kolekcii SS18 (jar – leto 2018) je model Low top predstavený v šiestich farebno-materiálových variáciách a model Hi top je ponúkaný v dvoch prevedeniach.

Obrázok 14: e-shop spoločnosti Nehera, 2018 © Nehera

2. Model Marathon

Cieľom spolupráce je vyvinúť športovú obuv, ktorá by nadviazala na populárnu bežeckú radu Marathon vyrábanú v národnom podniku ZDA od roku 1984. Dôležitou úlohou pri vývoji tohto modelu je dosiahnutie vysokého komfortu nosenia a to aj pri dlhom používaní obuvi v náročnom teréne. Práve trvácnosť a komfort boli vlastnosti, ktorými sa táto obuv vyznačovala, a je pre projekt dôležité, aby sa práve tieto vlastnosti preniesli aj do vyvíjaného modelu. Výsledkom spolupráce je funkčný prototypu obuvi, ktorý bol testovaný na viacerých medzinárodných závodoch a v dobe písania textu prebiehajú rokovania s výrobcom o zaradení obuvi do sériovej výroby.

Za predchodcu modernej bežeckej obuvi je možné považovať model Cortez od Japonského výrobcu Onitsuka Tiger, ktorý bol predstavený v druhej polovici šesťdesiatych rokov minulého storočia. Konštrukčne jednoduchý zvršok obuvi bol doplnený o ľahkú podrážku vyhotovenú vrstvením plátov ľahčenej gummy. Na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov vzrástla popularita rekreačného behu natoľko, že prakticky všetky významné športové značky ponúkali svoje varianty bežeckej a džogingovej obuvi. Ako príklad možno menovať napríklad modelový rad ZX od spoločnosti Adidas, model International od spoločnosti Nike, model Jetter od spoločnosti Puma alebo Feel runner od spoločnosti Reebok.

Na území Československa sa tento typ bežeckej obuvi začína objavovať od prvej polovice osemdesiatych rokov, kedy národné podniky Botana a ZDA začínajú s výrobou obuvi pod totožným názvom – Marathon. Výskum neodhalil žiadnu súvislosť a prepojenie pri vývoji obuvi Marathon v spomenutých národných podnikoch. Zároveň viacerí pamätníci potvrdili, že pri vývoji bežeckej obuvi spolupracoval národný podnik ZDA s poprednými slovenskými bežcami, akým bol napríklad Jozef Pribilinec. Dokladom úspechu tejto spolupráce je i ocenenie udelené na BVV z roku 1985, kde táto obuv získala zlatú medailu.

Model Marathon prechádzal počas svojej existencie viacerými tvarovými, materiálovými a konštrukčnými zmenami. Aj z tohto dôvodu som sa pri hľadaní predlohy neupriamoval na jeden konkrétny model obuvi Marathon. Namiesto toho som pracoval so všetkými dostupnými referenciami.

Počas priebehu vývoja návrh prešiel viacerými zmenami, kde boli obzvlášť zohľadňované podnety získané počas testu nosenia. Tie poukázali napríklad na nevhodne zvolené materiály použité v prvých prototypových modeloch, či už sa jednalo o nevhodnú tuhosť niektorých materiálov, prípadne v iných častiach materiál bránil potrebnému vetraniu obuvi.

Prvý prototyp obuvi Marathon vykazoval počas behu príliš tvrdý došľap. To bolo spôsobené hlavne málo pružnou napínacou stielkou z materiálu Texon (bežne používaný materiál v obuvníckom priemysle). Zmena stielky i celej konštrukcie spodkovej časti viedla k výrazne vyššej ohybnosti obuvi. Rovnako nový typ podrážky sa ukázal byť veľmi vhodný obzvlášť pri pohybe v lese a na nespevnených povrchoch. Prototyp v.2 bol následne testovaný na dvoch pretekoch: Kilimanjaro Marathon (Tanzánia, 2015, 42 km) a Xiamen Marathon (Čína, 2016, 42 km).

Dôležitým vylepšením pri modeli v.3 bolo použitie vonkajšej plastovej pätnjej výstuhy. Takáto výstuha sa používala pri niektorých neskorších verziách obuvi Marathon. Výstuha spevňuje obuv v pätovej časti a tým bráni poškodeniu tvaru opätka, zvyšuje komfort nosenia a zároveň predlžuje životnosť obuvi.

Finálna verzia v.4. je na prvý pohľad identická s verziou v.3. Rozdiel spočíva v proporciách konštrukcie obuvi, ktoré majú však zásadný dopad na komfort. Obuv bola testovaná na preteku Ponitrianska stovka (Slovensko, 2016, 105km).

Hlavným cieľom predstavenej spolupráce bolo vyvinúť obuv, ktorá bude z estetického hľadiska odkazovať na pôvodný model Marathon, ale zároveň bude odolávať extrémnej športovej záťaži. Počas doby vývoja, produkt prešiel viacerými zásadnými premenami, ktoré mali pozitívny dopad na komfort nosenia. Zároveň bola dosiahnutá zvýšená odolnosť voči opotrebovaniu niektorých kritických častí, čím bola zvýšená celková životnosť obuvi. Z tohto pohľadu spolupráca s výrobcou obuvi Inex Slovakia (ZDA Partizánske) naplnila stanovené ciele. V súčasnej dobe prebiehajú rokovania o možnosti zaradenia modelu do sériovej výroby.

Obrázok 15: Marathon v.4 © foto Šárka Hasara

5. ZÁVER

Autor práce si stanovil na začiatku výskumu tri ciele. Prvým cieľom bolo zmapovať štruktúru a význam obuvníckeho priemyslu v období rokov 1945 až 1989. Výsledok výskumu je systematicky zhrnutý v kapitole 5.1, kde je postupne predstavených všetkých šesť národných podnikov zaoberajúcich sa výrobou obuvi. Menovite ide o národné podniky Svit, ZGK, Botana, Sázavan, ZDA a JAS, kde každému z uvedených je venovaná samostatná kapitola. Text uvádza okolnosti vzniku jednotlivých národných podnikov, ich zameranie, priemyselnú výkonnosť a premeny, ktorými podniky prešli počas jednotlivých dekád. V obrazových prílohách sú uvedené ukážky produkcie, propagačné materiály a ďalšie vizuálne dokumenty viažúce sa k danému národnému podniku.

Druhý cieľ práce sa zameriava na samotných dizajnérov obuvi a ich tvorbu. V kapitole 5.2 je zhrnutý vývoj obuvníckeho odvetvia z pohľadu dizajnu, ktorý je systematicky rozdelený do jednotlivých dekád. Jednotlivé podkapitoly popisujú najdôležitejšie spoločenské premeny, ktoré zásadne vplývali na dizajn. Sem spadá vývoj svetovej módy, jej akceptácia alebo naopak odsudzovanie súčasným politickým vedením, zmeny a vývoj technológií výroby, nástup chemizácie a automatizácie ako aj ďalšie premeny, ktoré zásadným spôsobom posúvali dizajn výrobkov. Samostatná kapitola predstavuje profily dizajnérov a dizajnérok obuvi, ktorí pôsobili v národných podnikoch. V samostatnej kapitole „Ikony doby“ sú chronologicky zoradené zásadné modely obuvi dokladajúce technologické a estetické premeny priemyselnej výroby obuvi. Text je priebežne dopĺňaný o obrazový materiál, ktorý ilustruje tieto premeny.

Tretím cieľom práce bolo aplikovanie výsledkov teoretického výskumu v praxi, a tým validovanie prínosu bádania pre súčasný obuvnícky priemysel. Autor si stanovil za cieľ redizajnovať jeden z historických modelov obuvi, na ktorom by sa spolupracoval s domácim výrobcou obuvi. Prvou predstavenou spoluprácou je redizajn pôvodne textilnej športovej obuvi, ktorý vznikol pod značkou Nehera. Autorom navrhnutá obuv bola predstavená v roku 2017 na prestížnom módnom podujatí, na Parížskom Fashion Week-u. Po pozitívnych ohlasoch od zákazníkov bola táto obuv zaradená do sériovej výroby a to vo viacerých strihových a farebných variáciách. Druhou predstavenou spoluprácou je redizajn bežeckej obuvi Marathon, na ktorom autor spolupracoval s výrobcou obuvi Inex Slovakia. Výsledkom spolupráce je funkčný prototyp obuvi, ktorý bol úspešne testovaný na medzinárodných bežeckých závodoch. Autor tak nad rámec stanoveného cieľa predstavil až dve úspešné spolupráce, čím dokázal že teoretický výskum tohto druhu je dôležitý a využiteľný pre rozvoj a podporu obuvníckej výroby.

Pôvodne neplánovaným, ale nemenej významným výstupom dizertačnej práce bolo vytvorenie jedinečnej zbierky historickej obuvi vyrábanej v Československu v rokoch

1945 až 1989. V tomto smere sa jedná o najkomplexnejšiu dochovanú zbierku obuvi z tohto obdobia. Táto unikátna zbierka má jedinečnú historickú hodnotu a významnou mierou prispela ku kvalite výskumu. Zozbieraná obuv bola verejnosti predstavená pri príležitosti viacerých samostatných výstav organizovaných autorom a zároveň niektoré exponáty boli zapožičané múzeám a záujmovým organizáciám pri konaní vlastných výstav.

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti je autor presvedčený, že práca naplnila vopred stanovené ciele predkladanej dizertačnej práce. Autor taktiež verí, že práca má potenciál stať sa dôležitým východiskovým zdrojom informácií pre ďalší výskum v budúcnosti a môže poslúžiť kurátorom, historikom, ale aj samotným dizajnérom obuvi pri ich budúcej práci.

6. PRÍNOS PRÁCE PRE VEDU A PRAX

Predkladaná teoretická časť práce prináša ucelený pohľad na najvýznamnejšie etapy vývoja dizajnu obuvi v povojnovom Československu. Prínos predkladaného textu spočíva hlavne v jeho komplexnosti a celistvosti. V tomto ohľade sa jedná o prvú takto komplexnú prácu a z toho dôvodu má práca potenciál sa stať východiskovým textom pre ďalších bádateľov, výskumníkov, študentov, prípadne pre širšou verejnosť. Autor sám závery výskumu prezentoval na viacerých významných fórach, vrátane medzinárodných konferencií Non-Western Fashion Conference (Belgicko, 2016), Fashion Tales (Taliansko, 2015), ICOM – Costume Committee (Grécko, 2014) a Fashion – Exploring Critical Issues (Veľká Británia, 2014)

Výsledky bádania boli zároveň prezentované aj formou odbornej prednášky na Univerzite Tomáše Bati ve Zlíně. Prednáška bola určená poslucháčom odboru dizajn obuvi. Autor do budúcnosti počíta s rozšírením prednášky o tematický workshop.

Práca má prínos aj z pohľadu kurátorstva a múzejníctva. Autor počas výskumu spolupracoval s poprednými kurátormi svetovo najvýznamnejších obuvníckych múzeí vrátane The Bata Shoe Museum v Toronte, alebo Northampton Museum vo Veľkej Británii. Aj vďaka získaným skúsenostiam z oblasti kurátorstva a múzejníctva bolo možné vypracovať analýzu obuvníckej zbierky pre Muzeum jihovýchodní Moravy. Po obhliadke predloženej zbierky obuvi autor dopomohol presnejšie identifikovať a určiť konkrétne archívne položky, opierajúc sa pritom o vedomosti a informácie získane z výskumu. Výsledná správa je súčasťou príloh dizertačnej práce.

Počas výskumu vznikol unikátny zbierkový fond, ktorý dnes obsahuje 542 modelov obuvi. Vo svojom zameraní (národné podniky v Československu) sa jedná o

najkomplexnejšiu zbierku svojho druhu. Táto zbierka sa stala nenahraditeľným prínosom pre samotný výskum, kedy fyzická analýza a objektový výskum dodal teoretickému bádaniu nový rozmer. Mnohé zo zbierkových exponátov boli vystavované či už ako samostatné expozície organizované autorom, prípadne boli zapožičiavané kurátorom a múzeám pri samostatných výstavách.

Cieľom praktickej časti práce bolo aplikovať teoretický výskum a tak podporiť domáci obuvnícky priemysel. Ako bolo doložené v kapitole 6.1, autorom navrhnutý model obuvi bol úspešne prezentovaný na prestížnej výstave Paris Fashion Week. Po pozitívnych ohlasoch bol tento model obuvi vo viacerých strihových a farebných prevedeniach zaradený do sériovej výroby.

Podobne aj prototypovanie modelu Marathon, doložené v kapitole 6.2, poukazuje na úspešnú spoluprácu s výrobcom obuvi Inex Slovakia. V tomto prípade bol vyrobený a testovaný funkčný prototyp obuvi, pričom zaradenie do sériovej výroby je predmetom prebiehajúcich jednaní.

Nad rámec predkladaného obsahu dizertačnej práce autor v súčasnosti pracuje na dvoch nových samostatných projektoch, ktoré opätovne reflektujú dizajn obuvi v Československu. Z tohto pohľadu má práca potenciál stať sa inšpiráciou do budúcnosti aj pre ďalších dizajnérov, prípadne pre samotných výrobcov obuvi.

7. SELEKTÍVNY ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

KNIŽNÉ PUBLIKÁCIE:

BRABOREC, Oldřich, Františka KAFKOVÁ a Anna SOSÍKOVÁ. *Statistická ročenka akciová spoločnosť Svit za rok 1990*. [26. díl]. Zlín: Svit, 92 listy.

FLORYK, Jaromír a KLEPÁČ Jaroslav. *Včerejšek a dnešek gottwaldovského Svitú 1894-1964*. Gottwaldov: Svit, 1964, 70 s., příl.

Historická statistická ročenka ČSSR. 1. vyd. Praha: SNTL, 1985, 910 s.

IVANOV, Miroslav. *Sága o životě a smrti Jana Bati a jeho bratra Tomáše*. 2008. V Praze: XYZ, 2008. ISBN 9788073881283.

KAWAMURA, Yuniya. *Doing Research in Fashion and Dress: An Introduction to Qualitative Methods*. Oxford: Berg, 2011. Print.

KAPUSTA, Pavel. *ZDA Partizánske: 50 rokov výroby obuvi 1939-1989*. Bratislava: Obzor, 1989. ISBN 80-215-0058-1.

LEHÁR, Bohumil. *Přehledné dějiny národního podniku Svit před znárodněním 1894-1945*. Gottwaldov: Svit, 1959, 112 s.

ROUŠAR, Přemysl. *Dějiny národního podniku Svit*. Praha: Práce, 1967, 251 s., obr. příl.

ŠIDLÍKOVÁ, Zuzana. *Stratená m(ÓDA)/Lost m(ODE): Odevná kultúra na Slovensku v rokoch 1945-1989 / Clothing Culture in Slovakia from 1945 to 1989*. 1. Slovarť, 2017. ISBN 9788055627328.

ŠTEJDÍŘ, Milan. *Bota v dějinách: obuvnické muzeum oborového podniku Svit Gottwaldov*. Gottwaldov: Svit, 1986, 1 sv.

ŠTEJDÍŘ, Milan. *Svit, oborový podnik Gottwaldov*. Gottwaldov: Svit Gottwaldov, 1984, 129 s.

TUČNÁ, Dagmar. *Vývoj tvarů obuvi*. Praha: ČOP a UBOK, 1967.

ZAVADILOVÁ, Darina, KLOSS Jan, POLANECKÝ Jaroslav a ŠUŠKA Juraj. *Když boty, tak botasky!*. 1. Cheb: Galerie výtvarného umění v Chebu, 2016. ISBN 9788087395240.

KATALÓGY

Bota v dějinách. Muzeum oborového podniku Svit Gottwaldov, 1986.

Botana akciová spoločnosť. Botana a.s, 1992.

Číslo fakta události. 1975. ČOP Gottwaldov.

JAS národný podnik Bardejov. n.p. JAS, 1974.

Katalog obuvi. Velkoobchod obuvi Gottwaldov, 1973.

Kůže v kultuře člověka. 1974. Oblastní galerie výtvarného umění v Gottwaldově.

Sázavan – Největší výrobce dětské obuvi v ČSSR. n.p. Sázavan, 1984.

SVIT v číslech a dokumentech 1894-1953. Propagační oddělení národního podniku Svit.

Závody Gustava Klimenta n.p. ZGK, 1977.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

TEŤULA Ján.. In: *Svit* [online]. 2017 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://www.svit.sk/mesto/o-meste-svit/historia-mesta>

GODÁL, Ondrej. Jeden z mnohých – príbeh Jozefa Trojana. In: *Historyweb* [online]. 2015 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://historyweb.dennikn.sk/clanky/detail/jeden-z-mnohych-pribeh-jozefa-trojana#.WOPcCvnyj4Y>

Ivan Holý. In: *Wikipedie* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Hol%C3%BD

Rok 1954: Nové typy topánok pre pracujúcich. In: *Vtedy* [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.vtedy.sk/partizanske-zda-topanky-nove>

VYSOKOŠKOLSKÁ PRÁCA:

JAKÓBKOVÁ, Veronika. *Design kolekce sportovní/výcházkové obuvi pro firmu Moleda, a.s.* Zlín. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Zlín 2009

8. ZOZNAM OBRAZOVÝCH PRÍLOH

Obrázok 1: Návrhár F. Lečík a dva ocenené modely z LVT 1979, výroba Svit © Kožařství, 1979	12
Obrázok 2: Alojz Kumičik a jeho prijaté návrhy pre Expo 1967 © archív Alojz Kumičik	12
Obrázok 3: Návrhár L. Petrák pri práci © Kožařství, 1971	13
Obrázok 4: obuv Azimut, návrh L. Petrák, výroba Svit © Orienteering-history [online].Dostupné z: http://www.orienteeing-history.info/foto_boty/azimut1978.jpg	13
Obrázok 5: Pánske obuv ocenená CID 1967, návrh M. Schinpflug, výrobca Botana © Kožařství 1967.....	13
Obrázok 6: Hokejová obuv, návrh M. Schinpflug, výroba Botana © Kožařství 1981	13
Obrázok 7: Lyžiarska obuv ocenená CID 1981, návrh M. Schinpflug, výroba Botana © Kožařství 1982	13
Obrázok 8: Dagmar Mertová pri práci © Kožařství 1972	14
Obrázok 9: Dva ocenené návrhy z TMM 1981, návrh D. Mertová, výroba Svit © Reklamný materiál Svit, 1981	14
Obrázok 10: dva ocenené modely z BVV 1982, výroba Svit © Kožařství, 1983	14
Obrázok 11: vychádzková obuv ocenená CID 1984 © Kožařství, 1984	15
Obrázok 12: zimná vychádzková obuv ocenená CID 1984 © Kožařství, 1984 ..	15
Obrázok 13: Dva modely dámskej obuvi ocenené CID 1974, návrh L. Schaffer, výrobca ZDA © Kožařství 1974	15
<i>Obrázok 14: e-shop spoločnosti Nehera, 2018 © Nehera .....</i>	<i>17</i>
Obrázok 15: Marathon v.4 © foto Šárka Hasara.....	19

9. ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

BVV – Brnenské výstavy a veľtrhy

CEBO – Czechoslovak Boots, československá exportná značka

ČOP – Československý obuvnícky priemysel, výrobná organizácia

ČOP – Český obuvnícky priemysel, výrobná organizácia

BOPO – Boty a ponožky, národný podnik

ČZKG – Československé závody kožiarske a gumárske

EXICO – Export Import company, obchodná spoločnosť

LVT – Liberecké výstavné trhy, veľtrh módy

MJVM – Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

MMS – Městské muzeum Skuteč

ÚBOK – Ústav bytovej a odevnej kultúry, inštitúcia

UPM – Uměleckoprůmyslové museum v Praze

VHJ – Výrobno hospodárska jednotka

SMD – Slovenské múzeum dizajnu, Bratislava

SOAZ – Státní okresní archiv Zlín

SVIT – Slovenská viskózna továreň (názov výrobného závodu na Slovensku)

TMM – Trenčín mesto módy, veľtrh módy

ZDA – Závody 29. augusta, národný podnik

ZKG – Závody Gustava Klimenta, národný podnik

10. PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ AUTORA

TVORIVÉ VÝSTUPY (RUV)

Vystavený design (18. 3. 2017): Funkčný prototyp obuvi vyrobený pod značku NEHERA predstavený na najprestížnejšom Českom módnom podujatí - Prague Fashion Week 2017

Realizovaný dizajn (1. 10. 2017): Sériová výroba obuvi pod značkou Nehera. Autorský dizajn pre značku Nehera zaradený do výroby a predávaný na e-shope www.nehera.com a cez globálnu sieť butikov.

Realizovaný dizajn (2. 1. 2016): Funkčný prototyp obuvi Marathon vyrobený pod značkou ZDA. Bežecká obuv Marathon bola použitá na závode - Xiamen Marathon v Číne.

KNÍŽNÁ PUBLIKÁCIA

ZAVADILOVÁ, Darina, KLOSS Jan, POLANECKÝ Jaroslav a ŠUŠKA Juraj. *Když boty, tak botasky!*. 1. Cheb: Galerie výtvarného umění v Chebu, 2016. ISBN 9788087395240.

ČLÁNKY V ZBORNÍKOV

Shoes in History 2014

VII. Medzinárodná konferencia, Zlín, Česká republika, 10/2014

Juraj ŠUŠKA: Vytváranie zbierky obuvi

Shoes in History 2014

VII. Medzinárodná konferencia, Zlín, Česká republika, 10/2014

Juraj ŠUŠKA: Dizajn obuvi v ČSSR

PRÍSPEVKY NA MEDZINÁRODNÝCH KONFERENCIÁCH

Non-Western Fashion Conference 2016

4th International NWFC, Antverpy, Belgicko, 2016

Juraj ŠUŠKA: Shoe design in communist Czechoslovakia

Fashion Tales 2015

International Fashion Conference, Milano, Taliansko, 06/2015

Juraj Šuška: Shoes Made in Czechoslovakia

ICOM - Costume committee: "Dress and Politics"

Annual Global Conference, Atény, Grécko, 09/2014

Juraj ŠUŠKA: Footwear design in socialist Czechoslovakia (1948-1989)

Fashion – Exploring Critical Issues

6 th Global Conference, Oxford, United Kingdom, 09/2014

Juraj ŠUŠKA: Made in Czechoslovakia

Shoes in History 2014

VII. Medzinárodná konferencia, Zlín, Česká republika

Juraj ŠUŠKA: Vytváranie zbierky obuvi

Shoes in History 2014

VII. Medzinárodná konferencia, Zlín, Česká republika

Juraj ŠUŠKA: Dizajn obuvi v ČSSR

REALIZOVANÉ VÝSTAVY A PREDNÁŠKY

Zlin Design,

5-6. december 2014, Zlín, Česká republika

Shoeast - Dizajn obuvi v Československu.

Prednáška spojená s výstavou československej obuvi

Prague Vintage Fair,

11. november 2014, Praha, Česká republika

Shoeast - Dizajn obuvi v Československu.

Prednáška spojená s výstavou československej obuvi

Kultúrne a turistické centrum Bardejov

5 - 31 október 2014, Bardejov, Slovenská republika

Shoeast - Dizajn obuvi v Československu.

Samostatná výstava venovaná vývoju dizajnu obuvi v Československu v rokoch 1945 až 1989.

Shoeast - výstava Československej obuvi

1. septembra – 30. novembra 2014, Brno, Česká republika

Samostatná výstava venovaná vývoju dizajnu obuvi v Československu v rokoch 1945 až 1989.

DesignWeek Bratislava - Medzinárodný festival súčasného dizajnu

17-22. septembra 2013, Bratislava, Slovensko

Výstava venovaná téme vývoj dizajnu obuvi v Československu

BazzArt - košický festival kultúry,

2-8. september 2013, Košice, Slovensko

Shoeast - Dizajn obuvi v Československu.

Prezentácia zbierky obuvi spojená s verejnou prednáškou

Baťov odkaz na Slovensku

7. júna 2013, Partizánske, Slovensko

Prednáška na tému: Shoeast - Dizajn obuvi v povojnovom Československu

Design weekend (EHMK Košice 2013)

30. január 2013, Košice

Prednáška na tému: Vývoj dizajnu obuvi v Československu

PREZENTÁCIA VÝSKUMU VO VEREJNOPRÁVNÝCH MÉDIACH

Slovenská televízia, A3um, 07/12/2013

Slovenský rozhlas – Rádio Devín, 16/10/2013

Český rozhlas – Rádio Wave, Modeschau, 29/07/2014

11. ŽIVOTOPIS – Juraj Šuška

Dizajn a vývoj obuvi je mojou prácou i vášňou. Mám rád proces tvorby nových produktov, kedy musím kombinovať v minulosti nadobudnuté skúsenosti spolu s novými nekonvenčnými postupmi a riešeniami.

V súčasnosti pracujem v spoločnosti Honeywell, kde mám na starosti vývoj a inovácie pre obuvnícky priemysel. Venujem sa dizajnu a vývoju nových produktových rád obuvi, 3D modelovaniu, ale aj technickým a technologickým inováciám. Som autorom podaného patentu, odborne vediem interný Start-up team so zameraním na „smart wearables“.

ODBORNÁ PRAX

od 2013, *senior dizajnér*, Honeywell, Česká republika

od 2010, *externý pedagóg*, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Česká republika

2009-2012, *senior dizajnér*, Novesta, Slovensko

2007-2008, *vývojár 3D CAD systémov*, Delcam-Crispin, Veľká Británia

2003-2004, *dizajnér*, Bacou-Dalloz, Slovensko

1999-2003, *freelance dizajnér*, Slovensko

VZDELANIE:

2011-2018, doktorandské štúdium, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Česká republika

2013, študijná stáž, Moscow State University of Design and Technology, Ruská federácia

2007-2009, magisterské štúdium, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Česká republika, odbor: Design obuvi

2006-2007, program Erasmus, University of Applied Science, Finsko

2004-2007, bakalárske štúdium, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Česká Republika, odbor: Design obuvi

Juraj Šuška

**Návrh a realizácia autorskej kolekcie obuvi odkazujúcej na tradíciu
obuvníckej výroby v Československu, obzvlášť na obdobie medzi
rokmi 1945 až 1989**

Design and development of the author's collection of footwear,
that is influenced by the tradition of the shoe industry in Czechoslovakia between
the years 1945-1989

Teze disertační práce

Vydala Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně,

nám. T. G. Masaryka 5555, 760 01 Zlín.

První vydání

Náklad: vydáno elektronicky

Sazba: Juraj Šuška

Publikace neprošla jazykovou ani redakční úpravou.

Rok vydání 2018

ISBN 978-80-7454-761-4

